

Posudek oponenta diplomové práce katedra pedagogiky FF UK v Praze

Jméno a příjmení studenta/-tky: Bc. Aneta Mikšíková
Název práce: Pojetí výchovy u Ericha Fromma
Oponent práce doc. PhDr. Jaroslav Kořa:

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 68
Počet stránek příloh:
Počet titulů v seznamu literatury: 52

1	2	3	4
---	---	---	---

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (dodržování pravopisné normy, stylistické schopnosti, zvládnutí odborných výrazů)

1			
---	--	--	--

Zacházení s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení citačních norem)

	2		
--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	2		
--	---	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce, originalita)

--	--	--	--

Naplnění cílů práce

1			
---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části

--	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	2		
--	---	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

--	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

	2		
--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Je skutečně člověk orientován na mít nebo být, nebo jde spíše o míru v jaké se jednotlivým modům života věnuje? (srovnej s. 61)

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Diplomantka rozdělila svou práci do pěti kapitol, pátou tvoří závěry. V tomto případě jde o analýzu díla autora, který byl zařazován do oddílu psychoanalýza, sociální psychologie, filosofie, religionistika apod.; málo je zmiňován v oblasti pedagogiky, přestože právě myslitelé jako E. Fromm ovlivnili celou řadu oborů včetně výchovy.

První a druhá kapitola diplomové práce jsou věnovány životu, dílu a Frommovým myšlenkovým východiskům; důraz je položen na jeho zájem o marxismus a psychoanalýzu, v pozadí zůstal zájem o existencialistickou filosofii. Marxismus ovšem po vzoru Frankfurtského institutu viděl jako kritickou teorii společnosti, která zdaleka není ukončena (kritice tato skupina myslitelů podrobovala i socialistické země), čímž byla právě tato škola ostře odsuzována dogmatickými marxisty ve východním bloku. (Fromm byl ve skutečnosti ostrým kritikem totalitárních systémů – především Stalinovy konceptu komunismu a německého fašismu, mezi které (podobně jako H. Arendt) kladl rovnítko.)

Třetí kapitola je věnována humanisticky orientované antropologii, z níž Fromm vycházel při psaní celé řady svých prací. Nejvýraznějšími prvky jeho pojetí člověka byla analýza lidské přirozenosti a tzv. produktivního a neproduktivního charakteru člověka. Raná tvorba K. Marxe (ze 40tých let 19. století) jej inspirovala k úvahách o vlastnictví (studie Mít a Být, která je stále často čtena a hojně citována) Dnes je analýza vlastnictví opět aktuální tím, že společnost je výrazně spotřebitelsky a materiálně orientována.

Nejdůležitější a nejpřínosnější část diplomové práce pro pedagogiku tvoří 4. kapitola věnovaná pojetí výchovy, které autorka extrapolovala z Frommových děl. Je skutečností, že některé analýzy u Fromma jsou výrazně poznamenány jeho životní zkušeností a existencí totalitárních režimů, ale tím spíše vyniknou jeho ostré formulace některých momentů (analýza autority a autoritářství, ale i náboženství, lásky ve výchově apod.).

Připomínky: Z kritických připomínek mám výhrady k formulaci „současná moderní společnost“ (s. 61) v kontextu s hodnocením Frommova vkladu do myšlení západu. Je otázkou, do jaké míry je dnešní společnost moderní a do jaké postmoderní. Důležitější je však to, že Frommovy analýzy končí v 80tých letech 20. století – a jsou ovlivněny dobou, ve které žil. Přesahy jeho díla do současnosti jsou nesporné, ale řady jeho koncepčních prvků již začínají vyžadovat korekce tak, jako v jeho době vyžadovala korekce Freudova psychoanalýza. Text mohl být jasněji uspořádán a členěn. Nepopsanou kapitolou je také intenzivní zájem o Frommovo dílo v 60tých letech a jeho vliv na řadu humanitních vědců i u nás (v pedagogice posléze zcela jistě J. Pelikán a další.)

Celkové hodnocení: diplomantka předložila originální text s analýzou významného myslitele E. Fromma. Pečlivě prostudovala řadu jeho textů a pokusila se z nich vytvořit charakteristiku jeho výchovných náhledů, konceptů a názorů. Práce je zpracována kultivovaným, čtivým jazykem a představuje čtenáři značnou šíři inspirací, kterou Fromm přináší pro oblast úvah o výchově, resp. pro otázky formování lidské osobnosti v pozdní době. Předložený text splňuje požadavky kladené na diplomové práce a lze jej doporučit k obhajobě.

Doporučení k obhajobě: doporučuji
Navrhovaná klasifikace: velmi dobře

Datum, podpis: 29.8.2020

doc. PhDr. Jaroslav Kořa